

FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS

GRAU EN SOCIOLOGIA

**ANÀLISI SOCIOLÒGICA DES DE LA
PERSPECTIVA DE GÈNERE**

CURS 2013-2014

GUIÓ DEL TEMA 6

GRUP A

PROFESSORA:

T. EMPAR AGUADO-BLOISE

TEMA 6. TREBALL I GÈNERE

ÍNDEX DEL TEMA:

1. Introducció
2. La divisió sexual del treball
3. Les dones en el mercat de treball
4. Indicadors bàsics
5. Els trets de l'ocupació femenina
6. El treball domèstic i de la cura

BIBLIOGRAFIA BàSICA:

Aguado, E. (2012): "Dones en el mercat de treball", Arxius de Ciències Socials, nº 27, pp. 101-116.
<http://roderic.uv.es/handle/10550/27405>

Santos y Poveda, M. (2012), Trabajo y empleo: tendencias sociales, Valencia, Low Cost Books.
http://ocw.uv.es/ciencias-sociales-y-juridicas/2/tema_iii_pdf.pdf

Torns, T., Recio, C. (2013): "Género, trabajo y vida económica", en Díaz, C y Moreno, S. (ed), Sociología y Género, Madrid, Tecnos.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Duran, Mª A. (2013): "El desafío económico de las mujeres", en Díaz, C y Moreno, S. (ed), Sociología y Género, Madrid, Tecnos.

Carrasco, C. (2000): "Los modelos y estadísticas de empleo como construcción social: la encuesta de población activa y el sesgo del género", en Política y Sociedad, Nº 34, pag. 101-112.
<http://dialnet.unirioja.es/servlet/autor?codigo=576927>

Durán, Mª A. (1995): “Invitación al análisis sociológico de la contabilidad nacional”, en Política y Sociedad, N° 19, pag. 83-99.
<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=154430>

WEBGRAFIA:

Enquesta de Població Activa

http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t22/e308_mnu&file=inebase&L=0

Enquestes de Usos del Temps

<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft25%2Fe447&file=inebase&L=0>

Instituto de la Mujer

<http://www.inmujer.gob.es/>

1. INTRODUCCIÓ

- a) El canvis històrics més destacats dels S.XX.
- b) El context històric espanyol.
- c) L'augment de la presència de les dones al mercat de treball.
- d) El concepte ampli de treball (s).
- e) El reconeixement dels sabers que han fet possible mostrar com les dones treballen des que la humanitat existeix.
- f) El fer visible allò que roman invisible i fer paleses les desigualtats que afecten a les dones tant en el mercat de treball com en la vida quotidiana (desigualtats per gènere però també per classe i ètnia).

2. LA DIVISIÓ SEXUAL DEL TREBALL

- a) La DST en funció del sexe.
- b) La jerarquia entre els àmbit(s) i els treball(s).
- c) Les conseqüències.
- d) Les desigualtats “impertinents” per qui no reconeix més que la classe social com a eix estructurador de desigualtats.
- e) Les raons que expliquen la persistència de la DST (l’aliança entre capitalisme i patriarcat).
- f) El contracte sexual que troba expressió en l’home “principal sustentador”/dona “mestressa de la llar” i que manté encara un fort pes que va més enllà del simbòlic.

3. LES DONES EN EL MERCAT DE TREBALL

- a) El canvi més important del mercat de treball a les darreres dècades.
- b) El canvi de model de participació laboral femení com a fet normalitzat.
- c) Les dones modernes i diverses de la segona mitat del segle XX deixaran de banda l'associació entre casament i retirada del treball remunerat, així com la supeditació del comportament familiar al comportament ocupacional.
- d) Les dos biografies laborals de les dones a espanya (Garrido, 1994).
  - i) dones i biografia laboral lligada al període (1964-74).
  - ii) dones i biografia laboral lligada al període (1984-90).
  - iii) increment de les dones fadrines.
  - iv) endarreriment del moment de la primera maternitat.
  - v) diferents trajectòries laborals, més contínues.
  - vi) ocupacions més qualificades.
  - vii) noves oportunitats i noves desigualtats.
- e) Partir de la base de l'anàlisi conjunt del treball reproductiu i el mercantil
- f) L'anàlisi indissociable existent entre treball productiu i reproductiu
- g) La família, unitat de consum i unitat de producció.
- h) La DST es nodreix del les desigualtats.
- i) Determinants de participació de les dones en el mercat de treball.
  - i) Formació : (+)
  - ii) Estat Civil : CASADES (+) o VIUDA (-)
  - iii) La classe/ El nivell de renda de la parella
  - iv) Edat (+)
  - v) Les carregues familiars (+) (-)
  - vi) L'ètnia
  - vii) Aturats en la unitat familiar (+)
  - viii) L'efecte treballador/a addicional (+)
  - ix) L'efecte treballador/a desanimat (-)
- j) Desigualtats en l'ocupació de les dones

- i) 1) La comprovació de la similitud entre els treballs assalariats més freqüents en les dones amb les activitats típiques: treballs que són una extensió de les feines que es fan a l'àmbit domèstic.
- ii) 2) La segregació horitzontal de l'ocupació femenina, o la major concentració de les dones en determinats sectors i ocupacions.
- iii) 3) La segregació vertical, que ens indica la menor presència femenina en les posicions més elevades de la jerarquia laboral.
- iv) 4) La menor remuneració.
- v) Trajectòries laborals més discontinues.

4. ELS INDICADORS BÀSICS

4.1. La activitat

- a) La “inactivitat” de les dones un malbaratament en termes socioeconòmics i d'autonomia.
- b) La dinàmica seguida per la taxa d'activitat de les dones a l'EE presenta un creixement incessant i continuat.
- c) Procés que s'ha intensificat durant la crisi (al igual que va ocórrer en la recessió de principis dels noranta).
- d) Els nivells d'activitat de les dones creixen de forma continuada al llarg dels diferents períodes, mentre que en el cas dels homes l'evolució sembla estar més directament relacionada amb els cicles econòmics.
- e) L'esclatxa de gènere en la taxa d'activitat una dinàmica convergent.
- f) Variables (classe, ètnia, edat, nivell d'estudis, estat civil,..)

4.2. La inactivitat

- a) Que hi ha darrere de la inactivitat “hiperactiva” de les dones?

4.3. L'ocupació

- a) Incidència de la crisi en l'ocupació femenina
- b) Sectors
- c) territori

4.4. L'atur

- a) De la inactivitat a l'atur?
- b) Divergències convergents?
- c) De la tolerància.
- d) Dels impactes directes e indirectes.

5. ELS TRETS DE L'OCUPACIÓ FEMENINA

5.1. La metàfora “el treball és ajuda” (Susana Narotsky). El significat simbòlic del treball de les dones.

a) Les quatre dimensions de la metàfora de la metàfora “treball és ajuda” que afecten a la DST:

i) La funció econòmica de la dona en la societat és la ajuda. El treball assalariat mai és l'activitat principal de la dona en la DST.

ii) els ingressos que se'n deriven són un complement econòmic ingressos de la llar.

iii) Treball assalariat percebut provisional, circumstancial i discontinu. (trajectòries laborals discontinues).

iv) Històricament ensinistrament no formalitzat (formalment poc qualificat).

la qualificació i la formalització cap a lo masculí.

l'ensinistrament de les dones no formalitzat.

5.2. Margaret Maruani (2000). En les transformacions de l'activitat femenina destaquen quatre elements:

a) La Terciarització.

b) La Salarització.

c) La Continuïtat de las trajectòries professionals.

d) L'èxit escolar i universitari.

5.3. La Terciarització

a) Les dones concentren la seua ocupació quasi en un 90% en activitats del sector serveis.

i) Administracions Públiques, Educació i Sanitat (30,2%)

ii) Comerç i Hostaleria (26,7%)

iii) Activitats Professionals i Activitats Administratives (11,3%)

iv) Ocupació en la Llar (8%).

b) La inserció de la força de treball femenina concentrada en sectors considerats de baixos salaris amb requisits de baixa qualificació. Així doncs, moltes d'aquestes dones es localitzen en sectors de baixa remuneració, ocupacions de posició dèbil i elevat nivell de precarietat com el comerç minorista, l'hostaleria, la neteja, i altres.

c) Les diferències intra-gènere (la classe i l'ètnia).

5.4. Les Relacions Laborals i el gènere

a) Salarització

b) Temporalitat

c) Temps parcials

d) Escletxa Salarial

6. EL TREBALL DOMÈSTICS I ELS TREBALLS DE LA CURA

6.1. El contingut del treball domèstic així com la seua comptabilització

- a) El poc o nul reconeixement social per tractar-se de tasques que tenen un referent simbòlic lligat al món de l'imaginari servil (Fraisie, 2000).
- b) La paradoxa del treball domèstic.
  - i) El debat del salari de la mestressa de la llar.
- c) Quelcom més que llavar i planxar...
- d) La comptabilització del treball domèstic i de la cura.
  - i) Margared Mead (1934)
  - ii) Lourdes Beneria (1999)
  - iii) Mª Angeles Durán
- e) Les Enquestes d'Usos del Temps (2002-2003 i 2009-2010).

<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=%2Ft25%2Fe447&file=inebase&L=0>